

In vorige edities behandelden we de topics 'Nieuwetijdskinderen' en 'ADHD'. Begin juni raakte in de media bekend dat ook bij popster Britney Spears op jonge leeftijd ADHD werd vastgesteld. Dankzij deze constatacie en de juiste hulp kan zij met deze aandoening goed overweg. Zo is het ook met autisme, het thema dat deze maand wordt behandeld. Als deze diagnose wordt gesteld, kan er uitgekeken worden naar juiste informatie en begeleiding.

Autisme

WAT IS AUTISME?

Autisme is een ontwikkelingsstoornis en wordt ook wel 'pervasive stoornis' genoemd. Autisme openbaart zich meestal in de eerste drie levensjaren van het kind.

De term autisme staat niet langer voor een afgebakende stoornis, maar verwijst naar een heel scala aan autistische aandoeningen. Het medische vakjargon spreekt van het autistisch spec-

trum en van autismspectrumstoornis (ASS). ASS heeft invloed op de communicatie, de sociale interactie, het voorstellingsvermogen en het gedrag. De aandoening wordt niet overgedragen en wordt eveneens niet veroorzaakt door de ouders, maar toch kan je als ouder heel veel doen om het kind met autisme te helpen.

Autisme heeft te maken met een gestoorde informatieverwerking door de hersenen. Deze informatie, die gewoonlijk via de zintuigen binnenkomt, wordt op een andere manier verwerkt. Kinderen met autisme nemen heel veel in detail waar, zodat zij er moeite mee hebben om hiervan een samenhangend geheel te maken. Met name in het aangaan van sociale contacten ontstaan er problemen.

Auteur: Harriette Van Schijndel

Kind-, tiener- & volwassenpraktijk 't Schild' te 's-Hertogenbosch is gespecialiseerd in kinderen van alle leeftijden, van baby tot tiener. De praktijk werkt nauw samen met een arts en een groot aantal experts om uw kind zo optimaal mogelijk te begeleiden. De praktijk is er voor kinderen met emotionele en/of gedragsproblemen, maar tevens voor kinderen die met lichamelijke klachten te kampen hebben. Vaak hebben al deze kinderen hooggevoeligheid als gemeenschappelijke achtergrond zoals bijvoorbeeld nieuwwetijdskinderen. 't Schild is er niet louter voor kinderen, maar ook voor volwassenen.

Neem gerust een kijkje op de website: www.hetschildvooruwkind.nl
Of neem rechtstreeks contact op met de praktijk: (0031) 06-17608055

Je kind & autisme... mijn kind is anders....

Een kind met autisme beleeft de wereld om hem heen heel anders dan een kind zonder autisme. Kinderen met autisme worden overweldigd door een te veel aan prikkels om hen heen. Onvoorspelbaar en complex komt de wereld op hen over. Daarom is het voor je kind uitermate belangrijk om het elke dag opnieuw structuur en helderheid te bieden, want een kind met autisme heeft grote behoefte aan duidelijkheid. Je hebt als ouder in de opvoeding van je kind niet alleen veel geduld nodig, maar ook kennis van het fenomeen autisme om je kind beter te kunnen begrijpen. **Begrip is wat deze kinderen zo hard nodig hebben!** Je kind zal zich ook moeilijk kunnen inleven in situaties van anderen en heeft meer moeite om vriendjes te maken en met het leggen

van sociale contacten. Dit kan bij ieder kind in meer of mindere mate voorkomen. Soms maakt je kind zelfs helemaal geen of slechts sporadisch contact met anderen. Andere kinderen leggen wel contact (zelfs met vreemden) en praten juist heel veel, maar ondervinden telkens problemen met het onderhouden van deze contacten. Deze kinderen worden bovendien niet zelden gepest, omdat ze anders zijn. Luister daarom heel aandachtig naar je kind en verdiep je in zijn wereld. Kijk door de ogen van je kind en leer je kind hoe het de wereld kan begrijpen. Leg aan andere mensen uit waar je kind moeite mee heeft, zodat zij je kind beter leren begrijpen. Ouders zijn deskundigen als het om hun kinderen gaat. Als jij als vader of als moeder denkt of vermoedt dat er

iets aan de hand is, dan heb je het wellicht bij het rechte eind. Uitzoeken wat er nu precies aan de hand is en met wie je je twijfels kunt bespreken is vaak moeilijk voor de ouders, vooral omdat autisme niet meteen van bij de geboorte gedetecteerd kan worden. Baby's met een autismspectrumstoornis zijn precies hetzelfde als andere baby's. Er zijn geen typerende kenmerken en er bestaan geen testen om de stoornis zo vroegtijdig te ontdekken. Zoals boven al werd vermeld, is er sprake van een autisme-'spectrum', omdat de problemen zich op verschillende niveaus kunnen situeren en zich op verschillende manieren kunnen uiten.

Aantal gedragskenmerken die zouden kunnen wijzen op een autismspectrumstoornis

1. moeite ondervinden bij het aangaan van sociale contacten
2. moeite hebben met communicatie en taalontwikkeling
3. vaak herhalen van hetzelfde gedrag

AUTISMESPECTRUM: beperkingen in het sociale contact

Specifieke gedragskenmerken op dit gebied zijn o.a.:

Je kind is heel terughoudend of verlegen (zelfs bij personen die het heel goed kent, zoals eigen familie) of juist het tegenovergestelde door veel aandacht op te eisen.

Je kind heeft moeite met de non-verbale communicatie, doordat het bijvoorbeeld geen oog-

contact kan maken of doordat het niet in staat is om de gezichtsuitdrukkingen van anderen te interpreteren. Verder lijkt het onvoldoende gewapend om hechte vriendschapsbanden aan te gaan of te behouden. Er is een opvallend gebrek aan belangstelling voor andere kinderen.

De communicatie van je kind is verstoord, omdat het niet in dialogen, maar in monologen spreekt.

Je kind kan nauwelijks inschatten wat andere kinderen voelen of denken en reageert niet altijd op gepaste wijze op het gedrag van die anderen.

Je kind kan zich moeilijk verplaatsen in andermans situatie en lijkt hier zelfs helemaal geen begrip voor te hebben.

Bovendien houdt je kind ervan om alleen te zijn.

AUTISMESPECTRUM: beperkingen in de communicatie

Specifieke gedragskenmerken op dit gebied zijn o.a.:

Je kind uit zich helemaal niet of in zeer beperkte mate.

Je kind praat juist heel veel of herhaalt voortdurend wat anderen zeggen.

Je kind heeft een verzorgd taalgebruik of juist he-

lemaal niet en wat hij of zij zegt komt niet overeen met de lichaamstaal. Vaak pakt het alles letterlijk op van anderen.

Problemen op het gebied van communicatie kunnen onder andere voortvloeien uit het feit dat je kind niet of pas erg laat gaat spreken, maar het kan ook zijn dat de spraak 'vreemd' is. Het praat bijvoorbeeld de ander alleen maar na, of neemt de taal heel letterlijk, waardoor misverstanden

ontstaan. Het aanknopen van een gesprek met andere kinderen of het gesprek op gang houden, lukt dan niet.

Je kind heeft mogelijk een taalachterstand. Dit kan in verschillende gradaties. Misschien hanteert het een taal die niet logisch is, met zelfverzonnen woorden of door het napraten van woorden of zinnen.

AUTISMESPECTRUM: beperkingen in het gedrag

Specifieke gedragskenmerken op dit gebied zijn o.a.:

Moeilijkheden op het gebied van het gedrag kunnen zijn uiten door een overdreven voorkeur voor bepaalde voorwerpen of interesses of juist een gebrek aan belangstelling en activiteit.

Je kind focust zich op één item en stopt hier ontzettend veel energie in. Het laat zich hierbij door niets of niemand afleiden. Het herhaalt vaak het-

zelfde gedrag, zelfs wanneer dat gedrag wordt afgekeurd of bestraft.

Je kind heeft de neiging om alles bij hetzelfde te houden en heeft een weerstand tegen veranderingen. Veranderingen kunnen je kind in de war brengen en kunnen paniek veroorzaken. Woedeaanvallen komen regelmatig voor. Deze weerstand tegen veranderingen uit zich ondermeer in het vasthouden aan routines of bepaalde 'tics', die veelvuldig worden herhaald. Tevens kan je

kind obsessieve interesses vertonen door bijvoorbeeld alles even aan te raken, door telkens dezelfde bewegingen te maken met het speelgoed en kan het gehypnotiseerd raken door een bepaald geluid of een herhaalde beweging.

Niet zelden bezitten deze kinderen een buitengewone intelligentie en door zich op een bepaald onderwerp of domein te focussen, blinken ze uit in hun beroep.

AUTISMESPECTRUMSTOORNISSEN

Bij de aandoeningen die onder de noemer 'autisme' vallen, onderscheiden we vijf verschillende stoornissen:

- 1 Autistische stoornis (klassiek autisme)
- 2 Stoornis van Asperger
- 3 Desintegratiestoornis
- 4 Stoornis van Rett
- 5 PDD-NOS

Autistische stoornis (klassiek autisme)

De Autistische stoornis, ook wel 'klassiek autisme' genoemd, is er sprake van problemen op alle drie van de hierboven beschreven terreinen.

Stoornis van Asperger

De stoornis van Asperger vertoont veel gelijkenis met de autistische stoornis, maar daar waar er bij die laatste een verstoorde taalontwikkeling bestaat, is er bij de stoornis van Asperger geen noemenswaardige achterstand op dat vlak vast te stellen.

Desintegratiestoornis en Syndroom van Rett

Zowel het Rett-Syndroom als de desintegratiestoornis zijn eigenlijk andere aandoeningen en passen niet helemaal in dit rijtje thuis, omdat er bij deze twee stoornissen sprake is van een neurologische aandoening. Bij de stoornis van Rett ontstaat er na 6 tot 20 maanden na de geboorte een verlies van vaardigheden, terwijl dat bij de desintegratiestoornis na het tweede levensjaar plaatsvindt. Deze twee aandoeningen komen niet vaak voor en hebben een ongunstige prognose.

PDD-NOS

PDD-NOS staat voor 'Pervasive Development Disorder Not Otherwise Specified', oftewel een Pervasive Ontwikkelingsstoornis. Ook bij deze stoornis is er sprake van beperkingen, te weten in de sociale interactie, alsook in de communicatie. PDD-NOS is een verzamelnaam voor die aandoeningen die niet aan de specifieke kenmerken voldoen voor autistische stoornis of stoornis van Asperger. Vaak komen de symptomen pas op latere leeftijd tot uiting, of zijn er te weinig symptomen om van autisme te kunnen spreken.

Heel dikwijls hebben kinderen met autisme een tweede stoornis. Veel voorkomende en bijbehorende psychische klachten zijn: slaapproblemen, depressieve neigingen of angst.

Hoeveel kinderen hebben autisme?

Vormen van autisme komt ongeveer bij 1 tot 5 op 1000 kinderen voor waarbij ongeveer viermaal zoveel jongens een vorm van autisme heeft. Het gaat niet vanzelf over op weg naar de volwassenheid, maar zowel ouders, kind als omgeving kunnen er wel mee leren omgaan.

VOLWASSENEN & AUTISME

Van in hun kindertijd krijgen veel mensen met autisme heel wat etiketten opgeplakt: apart, buitenstaander, ongemanierd, gedragsgestoord, opvallend. Sommigen echter vallen juist helemaal niet op, maar hebben wel het gevoel anders te zijn. Meestal hebben zij het gevoel altijd tekort te schieten. Het 'niet begrepen' worden en het gevoel 'anders' te zijn, kan leiden tot depressieve gevoelens, maar vaak ook tot het idee 'beter' te zijn dan anderen. De diagnose autisme kan dan een opgelucht en bevrijd gevoel teweegbrengen.

Mensen met autisme zijn niet allemaal gelijk. Veel volwassenen met autisme met een normale of hoge intelligentie hebben geleerd de stoornis te compenseren of te camoufleren. Doordat de autistische volwassene door de jaren heen veel heeft aangeleerd, kan de persoon zich handhaven, zodat de stoornis niet opvalt of herkend wordt. Stressvolle situaties worden vaak vermeden. Het autisme blijft echter aanwezig en komt het meest tot uiting in de privésfeer.

Mijn partner is anders!

Herken je dit bij je partner met autisme?

- mijn partner past zich nooit aan; ik moet me wel voortdurend aan hem aanpassen.
- alles moet altijd volgens hetzelfde patroon, volgens dezelfde regels
- hij begrijpt niet wat ik denk of wat ik voel
- hij snapt mij niet als ik over mijn gevoelens praat
- hij kan zijn gevoelens zo moeilijk uiten
- veranderingen nemen zo heel veel tijd in beslag
- hij kan zich maar niet voorstellen wat ik voel en meemaak

Meestal gaat het hier om mannen die een relatie hebben met een vrouw zonder autisme. Niet zelden kregen deze volwassenen nooit de diagnose van autisme, omdat dit nooit herkend werd. Meestal is het de partner die met de materie vertrouwd is, die de bal aan het rollen brengt. Door inzicht te krijgen in autisme en te ontdekken wat het nu precies inhoudt, kunnen partners het beter accepteren en kunnen zij beiden leren er zo goed mogelijk mee om te gaan. Bij de betrokkenen bestaat er dikwijls een gevoel van machteloosheid,

een indruk van te moeten inleveren. In een relatie met een autistische partner is het gevoel van maatjes te zijn en van elkaar volledig te begrijpen inderdaad geen vanzelfsprekendheid. Daardoor kan de partner zich alleen voelen, zelfs al van in het prille begin van de relatie. Het delen van emoties, verdriet en blijheid is bijna onmogelijk en kan bij de partner van een autist uiteindelijk een depressie veroorzaken of het gevoel aan het eind van zijn of haar Latijn te zijn. Het gevolg is, dat deze laatste niet langer zijn of haar emoties

laat blijken, om de goede reden dat hierop toch geen enkele respons te verwachten valt. Maar wanneer de partner zich aan de dagelijkse regels en structuur houdt, dan gaat alles voor de wind. Geen onverwachte dingen gaan doen en de partner met autisme vooral zijn/haar eigen gang laten gaan. Niet veel verwachtingen koesteren, maar ervoor zorgen dat alles op tijd geregeld wordt, biedt de grootste kans op een succesvol samenzijn.

Wat problemen kan geven in de relatie met iemand die autistisch is

Structuur, routine, regels en voorspelbaarheid bieden voor autistische mensen houvast en veiligheid. Wijk hier zo weinig mogelijk vanaf, want anders geeft dit paniek en stress. Mensen met autisme zijn niet soepel in hun doen en denken. Een relatie kenmerkt zich sowieso door vele sociale prikkels en onverwachtheden en wanneer hiermee onvoldoende rekening wordt gehouden, kan dit tot een verergering van de symptomen van autisme aanleiding geven, maar ook tot gedragsproblemen, zoals onverwachte woede-uitbarstingen, zich terugtrekken en depressieve neigingen. De communicatie en het niet begrijpen van elkaars gedrag vormen steevast een struikelblok binnen de relatie. Bovendien gaat autisme gepaard met een gebrek aan tact en een gemis aan spontaniteit.

In de meeste gevallen is het de autistische partner die bepaalt waar en wanneer er contact is, zonder daarbij rekening te houden met de wensen van de ander. Bij alledaagse problemen zijn zij niet oplossingsgericht. Vaak moet de partner alle praktische zaken regelen en alle verantwoordelijkheden dragen.

Partners van autisten kunnen zodoende na verloop van tijd een deuk krijgen in hun zelfvertrouwen. Er kan een gevoel van eenzaamheid, machteloosheid en frustraties ontstaan door het gemis van een volwaardige relatie. Partners hebben het gevoel overal alleen voor te staan.

Maar gelukkig zijn er ook positieve uitingen over partners met autisme, in de zin van "Hij geeft mij het gevoel dat ik belangrijk en speciaal ben voor hem", "Hij is heel anders dan alle andere mannen die ik ken", "Hij is heel apart op een positieve manier", "Hij geeft mij een zeker en veilig gevoel", "Hij is zo geniaal, hij bezit zoveel kennis", "Hij is heel zachtzaam, zorgzaam en heeft zoveel humor".

Diagnose stellen bij volwassenen met autisme

Wanneer de diagnose autisme wordt gesteld, komt het vaak voor dat de specifieke kenmerken van autisme herkend worden door een partner of door een ouder die het zelf ook heeft. Veel diagnostici weten nog niet precies hoe personen met autisme functioneren op (neuro)psychologische

testen. De wetenschap hierover neemt sterk toe, maar desondanks komt het nog steeds voor, dat deskundigen het autisme bij volwassenen niet herkennen of dat mensen verkeerdelijk worden behandeld voor depressie of angsten.

En wat na de diagnose?

"Nu de diagnose autisme is gesteld, verwijt ik mijn partner niets meer. Het is alsof ik nu eindelijk mijn partner terug heb, omdat ik nu weet dat zijn gedrag niet aan mij ligt, maar dat hij gewoon niet anders kan. Het is nu voorspelbaar en herkenbaar voor mij geworden. Nu kan ik er op een rustige manier mee omgaan. Nu snap ik waarom hij zo boos werd al ik zaken wilde veranderen".

Het erkennen en accepteren van autisme in je relatie kan je het inzicht geven waarom je relatie zich zo onevenwichtig ontwikkelde. Uiteindelijk vallen de puzzelstukjes op hun plaats. Het leidt tot wederzijds begrip en het zal beide partners meer ruimte voor ontplooiing geven. Een partner geeft aan na de diagnose: "Volkomen vastgeroest waren wij en wij zaten in tegenwerkende negatieve gedachtenpatronen. Dankzij de hulp van een therapeut kregen we meer begrip voor elkaar. We gingen de tegenwerkende gedachten doorbreken en vervangen door andere meewerkende positieve denkpatronen. Mijn man is gegroeid in het proces van zelfreflectie en onze relatie is evenwichtiger geworden. Het hoeft niet perfect te worden, maar onze relatie is weer goed te noemen".

Wat kan ik doen voor een goede relatie?

Beschouw je de relatie met je partner met autisme als een zware strijd of meer als een persoonlijke uitdaging? Belangrijk is, dat beide partners het autisme erkennen en accepteren door over het onderwerp voldoende kennis te vergaren. Op die manier kun je makkelijker aanvaarden dat het autisme blijvend is en dat je je verwachtingen moet bijstellen. De partner met autisme moet leren om te vragen naar de gevoelens en behoeften van de partner. Van de partner zonder autisme wordt vooral veel begrip en betrokkenheid vereist om aanvoeling te krijgen met de autistische beleving. Gebruiksaanwijzingen zijn er niet, het is een tocht naar ontdekkingen die voor iedereen anders is. Ouders van autistische kinde-

ren kunnen tegen veel problemen aanlopen waar zij geen raad mee weten. Zij weten niet hoe zij hun kind het best kunnen benaderen. Hun zoon of dochter lijkt zo ver weg, verzonken in zijn of haar eigen wereld. Ouders ervaren heel dikwijls een gevoel van onmacht en strijd. Omgekeerd, voelt het kind zich niet begrepen, wat dan weer gedragsproblemen voor gevolg heeft, onder de vorm van driftaanvallen of het zich terugtrekken.

Onze praktijk is er voor kinderen met emotionele en/of gedragsproblemen of met lichamelijke klachten en voor kinderen die het moeilijk hebben op wat voor manier dan ook: kinderen die hyperactief zijn en/of ADHD hebben, maar ook kinderen met te weinig zelfvertrouwen, of de heel jonge kinderen die zich niet thuis voelen op school, of baby's die veel huilen. Voorts kinderen die het moeilijk hebben om sociale contacten aan te gaan, of kinderen die heel boos zijn of zelfs agressief gedrag vertonen, kinderen met allergieën of eczeem, kinderen met ADD of met het syndroom van Asperger.

